

There are no translations available.

**Морально-етичне виховання
Екскурсія «Храми Нікополя»**

Укладач: Стрілецька Маргарита Вікторівна, програміст БІЦ «Слово»

Підготовчий етап

Однією зі сфер життя нікопольців, в якій тісно переплітається глибоке історичне минуле і сьогодення є духовне життя нашого міста. Нікому не секрет, що релігія впливає на формування самосвідомості та стереотипів поведінки людей. Вона виступає одним з найважливіших елементів суспільної системи та у великій мірі визначає наше майбутнє. Вивчаючи історію, люди, незмінно, стикаються з пошуками Бога у своїх предків. Незалежно від часу і місць проживання, немає жодного народу, нації чи племені, у якого була б відсутня духовна сфера життя. Від рівня духовності нації залежить не тільки сьогодення і майбутнє даного покоління, а й майбутнє наступних поколінь. Тому заходи, спрямовані на ознайомлення з духовною стороною життя нашого міста, - це не тільки вивчення багатой історії краю, а й створення умов для дотику з життєвизначальними факторами для тих, хто тільки починає свій життєвий шлях.

Тематика екскурсії може бути цікава всім, хто зацікавлений історією нашого краю та всім, кому не байдужі духовні цінності. Середні та старші школярі, які знаходяться у віці «пошука себе» і яким дуже скоро належить приймати для себе важливі, визначальні рішення і є тією аудиторією, на яку розрахований цей захід.

В результаті підготовки матеріалів для цього заходу була використана література з історії нашого міста, інтернет ресурси, були проведені зустрічі з представниками нікопольської єпархії.

План

Назва: «Храми Нікополя».

Тема: «Естетичне виховання».

Форма проведення: екскурсія.

Маршрут: Спасо-Преображенський Собор - Свято-Знаменський Храм - Кресто-Воздвиженський Храм - Храм Різдва Пресвятої Богородиці - повернення до Спасо-Преображенського Собору.

Дата та час проведення:

Тривалість: 2 години.

Відстань в обидві сторони: 45 км.

Цільова аудиторія: старший та середній шкільний вік.

Організатори та відповідальні: БІЦ «Слово», Рудоманова О.Є. (методист БІЦ «Слово»).

Захід проводиться спільно з: настоятелями нікопольських храмів.

Основна мета: ознайомлення дітей з історією міста Нікополя, історією нікопольських храмів як духовних центрів міста Нікополя.

/

/

Хід заходу:

Вступ

Основна частина

1. Спасо-Преображенський Собор (вул. Преображенская, 1)

- Екскурсія по Спасо-Преображенському Собору, розповідь про історію Собора.
Відвідування Дзвінниці Спасо-Преображенського Собору. (20 хв.) Посадка та доїзд (10 хв)

2. Свято-Знаменський Храм (вул. Шевченко, 6, стара частина міста)

- Екскурсія по Свято-Знаменському Храму, розповідь про історію Храма. (20 хв.)
Посадка та доїзд (10 хв.)

3. Кресто-Воздвиженський Храм (вул. Чехова, 39, р-н Лапинки)

- Екскурсія по Кресто-Воздвиженському Храму, розповідь про історію Храма. (20 хв.)
Посадка та доїзд (10 хв.)

4. Храм Різдва Пресвятої Богородиці (вул. Войкова, 68, 3-й уч)

- Екскурсія по Храму Різдва Пресвятої Богородиці, розповідь про історію Храма. (20 хв.) Посадка та повернення до Спасо-Преображенського Собору (15 хв.)

Заключна частина

..

Вступ

Ведуча

Нікополь - це старе місто Дніпропетровської області, воно розташоване в південно-східній її частині на високому правому березі Каховського водосховища, в 121 км від Дніпропетровська. 1639 рік - це науково-обґрунтований рік створення міста, введений в інформаційний простір України та Європи.

У XVII ст. Нікополь став військово-громадським і духовним центром Запорозького козацтва, а в 1648 р. - Гетьманською столицею Національної Української Держави - колискою сучасної державності України. Тут козаки обрали гетьманом Війська Запорозького Богдана Хмельницького. Він і очолив національно-визвольну війну українського народу проти Речі Посполитої.

Але місто чудове не лише своєю багатою історією козацтва і царськими скіфськими курганами. Воно в не меншій мірі багате і своєю духовною культурою, своїми старовинними православними церквами і храмами, багаточисленними конфесіями та єврейськими громадами.

Сучасний Нікополь відкритий для туристів різних віросповідань і конфесій, для туристів,

що цікавляться духовною культурою міста в пізнавальних цілях.

І перше, з чим зможуть познайомитися гості міста - це, звичайно ж, з історією духовної культури міста. До революції 1917 року в Нікополі діяло вісім церков і одна синагога. Але за роки атеїзму ці прекрасні архітектурні споруди одна за одною були знищені: Покровський собор, церква Великомучениці Варвари, Миколаївська церква, Кресто-Воздвиженська церква. Свідчення очевидців і документальна хроніка розповідають про те, як люди плакали, коли більшовики розорювали храми.

Люди вихоплювали з вогню ікони і ховали їх. І плоди тих жорстоких руйнувань чутні й до цих пір.

Під кінець ХХ ст. керівництво країни почало реконструювати колишні храми і пристосовувати приміщення під церкви. І тепер для прихожан відкриті Спасо-Преображенський Собор, церква Різдва Богородиці, Кресто-Воздвиженська церква і церква Знамення Пресвятої Богородиці. А ікони, дивом врятовані, знову прикрашають нікопольські храми. І, здається, що зовсім і не було тих тяжких семидесяти років безбожної влади, того атеїстичного гоніння і розстрілу священиків, скидання дзвонів на землю і кидання у вогнище ікон. Здається, усі усвідомили, що без Бога неможливо правильно жити. Без релігії не було б ні філософії, ні поезії, ні моралі, ні закону.

Ми познайомимо вас з деякими православними храмами Нікополя і коротко розповімо історію кожного з них.

І першим найдивовижнішим храмом Духу, який рекомендується відвідати приїжджим туристам, є Спасо-Преображенський собор.

1. Спасо-Преображенський Собор

Настоятель Спасо-Преображенського Собору

Історія побудови Спасо-Преображенського Собору сягає далеке минуле. На жаль, справжніх документів, пов'язаних з побудовою собору, не збереглося. За переказами, на місці, де зараз величаво стоїть білосніжний храм, колись був пустир. Місцеві хлоп'ята любили пасти на цьому місці худобу. Одного разу маленькі пастушки помітили старого дідуся, який, судячи з усього, був мандрівником. Він старанно молився Богові на цьому полі, кладучи земні поклони на усі сторони. Зацікавлені діти заговорили із старцем і той сказав їм, що на цьому чудовому місці буде побудований храм, який стоятиме до другого пришествя Господа нашого Ісуса Христа.

...Прошли роки і пророцтво збулося. У 1898 році було завершено будівництво храму на честь Перетворення (Преображення) Господа нашого Ісуса Христа.

Преображенська церква була спочатку будинком для робітників цегляного заводу, який розташовувався поруч. До речі, будівництво велося на їх пожертвування. Сьогодні ми не знаємо імен ні архітекторів, ні будівельників, ні жертводавців, завдяки праці яких був споруджений цей прекрасний храм, але молитва про них возносилася, возноситься і буде возноситися в його стінах.

За своє життя Спасо-Преображенський Собор пережив і розквіт і «мерзенність запустіння». У двадцятому столітті його двічі закривали і використовували не за призначенням.

7 квітня 1991 року в день, коли співпали разом два світлі свята Благовіщення і Пасха, в Спасо-Преображенському Соборі пройшла перша Божествена служба. З цієї миті починається період відновлення.

Сьогодні Спасо-Преображенський Собор - один з найкрасивіших і найбільш відвідуваних храмів міста. При соборі відкрилася недільна школа з безкоштовним навчанням. І кожен, хто бажає, може прослухати програму катехізису.

2. Свято-Знаменський Храм

Настоятель Свято-Знаменського Храму

Ще однією родзинкою міста з незвичайною і неповторною історією є нікопольський Храм на честь ікони «Знамення Пресвятої Богородиці».

Храм був побудований у 1912 році купцем Гусєвим як сімейна церква. Це була його сімейна купецька церква, яка відрізнялася від інших православних храмів і була єдиною старообрядною церквою на всю Нікопольщину.

Архітектура цегляної церкви своєрідна, навіть, можна сказати, унікальна: купол створений за методом, розробленим ще у XII-XIII ст., коли будували дерев'яні храми. Часто в православних храмах куполи підтримуються попружними арками або опорними стовпами, виконаними цегляною кладкою. У Знаменському храмі купольне перекриття створене за рахунок зроблених з колод кріплень, сполучених між собою металевими скобами, які у свою чергу вмонтовані в дах. Сам купол дуже легкий, він виконаний з лісоматеріалу і штукатурки, тому створюється враження, що він немов парить у повітрі.

Свято-Знаменський Храм не був зруйнований в роки забуття, він вистояв і в роки Великої Вітчизняної війни. Проте Богослужіння в ньому велися не завжди: церкву неодноразово закривали. У 1948 році закрили надовго. До війни у будівлі церкви був склад, а після війни храм переобладнали під шкільний спортзал. І тільки у 1989 році абсолютно порожнє приміщення було передане Православній Церкві. Першим прихожанам довелося багато потрудитися для того, щоб храм став Будинком Божим.

Зараз Свято-Знаменський Храм повністю преобразився: білосніжний зовні і гарно розписаний зсередини, він став улюбленим для багатьох нікопольців. Працею настоятеля протоієрея була побудована дзвінниця, у святкові дні дзвін Знаменського храму чутний, напевно, навіть на тій стороні в Кам'янці. А нещодавно золотаво засіяв на церкві купол і Святий Крест.

3. Храм Різдва Пресвятої Богородиці

Настоятель Храму Різдва Пресвятої Богородиці

Ще одним дорогоцінним притулком Духу, який зможуть побачити гості, є пам'ятник архітектури національного значення - Церква Різдва Пресвятої Богородиці. Це одночасно і стара будівля міста, і один з найкрасивіших храмів Нікопольської благочинності Криворізької єпархії, якою, не соромлячись, можуть хвалитися нікопольці.

Храм цікавий відразу з кількох причин: по-перше, в інтер'єрі збереглися розписи XIX ст., виконані видатним російським поетом і художником М. Волошиным; по-друге, сучасний іконостас церкви виконаний відомим і чудовим нікопольським художником М. Проданом; і по-третє, дата заснування, вказана на охоронній табличці - 1812 - це важлива віха в російській історії. Дорогоцінній архітектурній будові ось вже 200 років! Але вона мужньо витримала усі капризи двовікової історії, прекрасно збереглася, функціонує і охороняється державою як пам'ятник національного значення.

Історія Храму така. Після того, як у 1775 р. Запорозька Січ була ліквідована царським указом, ці землі царський уряд передавав у власність вірним «слугам Государевим». До їх числа належав і сенатор, таємний радник Микола Іванович Неплюєв, який отримав у 1778 р. у володіння Сулицько-Лиманську слободу. Землі її були швидко заселені «народом сімейним». Прошли роки, і Микола Іванович подарував слободу своєму синові - Івану. Слід сказати, що хазяїном він виявився дуже посереднім. І незабаром (3 березня

1794 року) його уповноважений, ад'ютант І. Красовський представив прохання в Єкатеринославську консисторію про будівництво церкви. Унаслідок нечисленності слободи (500 чоловік), це прохання було відхилене преосвященим Гавриїлом. І тільки через 28 років була отримана «Храм видана грамота від 13/26 вересня 1822 року». Там було вказано, що церква буде побудована за типовим проектом – «заввишки в 6 вершків, у довжину 8 аршин, завширшки 4 аршини». Може на той час це і був типовий проект, але сьогодні іншої такої церкви - в класичному стилі, з потужними колонами, що прикрашають входи - в нашому Нікополі просто немає. Точної дати завершення будівництва церкви немає. Відомо тільки, що двох'ярусна дзвіниця з куполом з'явилася пізніше. Ми не знаємо імен людей, що будували цей унікальний Храм, але Богові відоме кожне ім'я. А батюшка з прихожанами на кожному богослужінні поминають у своїх молитвах будівельників Храму і його жертводавців.

«Покров Матері Божої та перебує з усіма вами» - звучить на службі. Покров Матері Божої постійно перебуває і над храмом. Інакше, як ще пояснити, що він єдиний в Нікопольській благочинності, який не змогли стерти з лиця землі ні революції, ні війни, ні вожді, ні інші войовничі атеїсти?! «Створю Церкву мою, і ворота пекла не здолають її» - говориться в євангелія. Так, був час, коли служб в Храмі не було. Але будівля церкви ніколи не була спаплюжена ніяким неподобством. Колись в ній було зерносховище. Роздуми про це мимоволі народжують в пам'яті рядок Ісусової молитви «Хліб наш насущний даждь нам днесь».

Храм Різдва Пресвятої Богородиці - один із старих храмів в нашій благочинності і взагалі в Нікопольському районі. Життя в храмі триває і сьогодні. Сюди приходять не лише жителі 3-ої ділянки, але і довколишніх районів міста. Сюди їдуть з усього Нікополя і Нікопольського району. Приїжджають і залишаються, - дуже вже світла і молитовна тут атмосфера. Місто живе, благочинність множить новими красивими церквами, що іноді з'являються зовсім поряд з місцем проживання, але звідси йти вже не хочеться.

4. Крестовоздвіженський Храм

Настоятель Крестовоздвіженського Храму

Найулюбленішою церквою нікопольців, почуття до якої пройшли випробування часом, являється Крестовоздвиженський Храм. У нього особлива і неповторна історія. Ця церква єдина, яку городяни не залишали навіть в періоди найжорстокіших гонінь. А спроб повісити на церкву замок комори було не злічити..

Історія її виникнення йде своїм корінням у ХІХ століття. А в 1930-х роках будівля Храму була до основи зруйнована. Але віра прихожан виявилася сильніша. І навіть в люті роки Вітчизняної війни люди продовжували збиратися разом для проведення Богослужінь.

А в 1944 р., коли Нікополь був звільнений від німецько-фашистських загарбників, нікопольчанка Гафія Степанівна Занудько подарувала сильній духом общині свою власну сільську хату. І талановиті працюючі прихожани-умільці своїми руками спорудили з хати Храм. Вимостили внутрішній двір, спорудили кам'яну огорожу, перекрили покрівлю, виготовили і встановили купол з хрестом. Ось так у 1944 р. був створений не просто історичний пам'ятник культури, а будинок сердечної духовної молитви Богові. З 1944 року і досі Храм не замикався.

Заключна частина

Ведуча:

Для православних християн Храм Божий - місце, де кожна людина має можливість зіткнутися з Богом і отримати його рятівну допомогу. Храм Божий - це місце духовного зростання християнина, місце вдосконалення і святості. І який православний храм ви б не відвідували Спасо-Преображенський Собор або Знаменський, церква на Лапинці або в районній лікарні, нехай же цей храм стане для вас духовним світочем, що вказує істинний шлях у бурхливому життєвому морі. Храм - це воістину тиха гавань, в якій кожна душа може знайти притулок і спокій.

Список джерел

1. Самойленко Г.І.. Розвиток туризму у місті Нікополь [Текст] : Науково-популярне видання: - Нікополь : ПВНЗ «НЕУ», 2013. - 100 с.
2. Національний Атлас України. Т. 3. [Текст]. - К. : Наукова думка. - 2005. - 271 с.

▪

▪

[У разі використання матеріалів цього сайту активне посилання на сайт обов'язкове](#)